

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และระยะที่ 3 เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 16 คน เพื่อเข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพิจารณาปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 คน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ตามวิธีการของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 120 คน เพื่อทำการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามระยะของการวิจัยดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นองค์ประกอบหลักของการบริหารและปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสรุปประเด็นสนทนากลุ่ม

การวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) จำนวน 3 รอบ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 สำหรับรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับรอบที่ 2 และรอบที่ 3

การวิจัยระยะที่ 3 เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับทำการวิจัยในระยะที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range)

สรุปผลการวิจัย

จากการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักของการบริหาร 7 องค์ประกอบหลัก ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยดังนี้ ได้แก่

1.1 การนำองค์กรมี 14 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) กำหนดวิสัยทัศน์ ผลการดำเนินงานที่คาดหวังและเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน 2) กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนางานที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกมิติ 3) จัดโครงสร้างองค์กรที่เป็นลักษณะเฉพาะของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) มีกฎหมาย ระเบียบและนโยบายรองรับที่ชัดเจน 5) กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ และโครงสร้างขององค์กร 6) จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรวิชาสามัญ หลักสูตรวิชาชีพ และหลักสูตรพิเศษ 7) จัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 8) พัฒนาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพ 9) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนประจำได้อย่างเข้มแข็งและครอบคลุมทุกกลุ่ม และใช้กระบวนการรับนักเรียนในลักษณะเชิงรุกมากขึ้นในทุกพื้นที่ 10) จัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินงานขององค์กรอย่างเพียงพอ 11) กระจายอำนาจการตัดสินใจ ความรับผิดชอบไปยังครูและบุคลากรทุกกลุ่มงานให้สามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระ 12) สร้างค่านิยม และวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม 13) จัดระบบการนิเทศเชิงนโยบายในองค์กรที่ชัดเจน และ 14) จัดระบบนำเสนอผลงานขององค์กรต่อสาธารณชน

1.2 ยุทธศาสตร์มี 9 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) นโยบาย ยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐ 2) ประชาสัมพันธ์ยุทธศาสตร์ตลอดจนสร้างความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ศาสนา และลักษณะโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สังคมรับทราบอย่างชัดเจนและทั่วถึง 3) ยุทธศาสตร์ตามแนวทางพระราชดำริ 4) ยุทธศาสตร์สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสอดคล้องกับหน่วยงานสร้างความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เพื่อการสร้างความปลอดภัยและการสร้างสันติสุข 6) ยุทธศาสตร์

การพัฒนาสอดคล้องกับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน) 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสอดคล้องกับศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) กระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ 8) ยุทธศาสตร์เน้นการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม ปลูกฝังความรับผิดชอบระเบียบวินัย จิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ความรักชาติ ตระหนักในคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ มีความกตัญญูรู้คุณและตอบแทนคุณประเทศชาติ และ 9) กิจกรรมด้านอาชีพโดดเด่น หลากหลาย เพื่อการพัฒนานักเรียนด้านจิตสำนึกและค่านิยมการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 การจัดตั้งทีมงานมี 11 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) กำหนดกระบวนการงานที่ชัดเจนและรับผิดชอบร่วมกัน 2) ทีมงานต้องมีความรู้และประสบการณ์งานการศึกษาสงเคราะห์ 3) จัดวางคนทำงานให้ตรงและเหมาะสมกับความสามารถจัดกลุ่มตามความสามารถประสบการณ์ และความถนัดของบุคลากรไว้เป็นฐานข้อมูล 5) สร้างทีมงานที่มีส่วนร่วมจากองค์กร หน่วยงานที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน 6) จัดองค์ประกอบของทีมงานที่เหมาะสม และร่วมกับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน 7) สร้างทีมงานที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่สร้างสันติสุข 8) พัฒนาทีมงานโดยสร้างองค์ความรู้แก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องอย่างเหมาะสม 9) มีสำนึกของความเป็นเจ้าของและมีอุดมการณ์ร่วมกันของบุคลากรในองค์กร 10) สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน และมีระบบสวัสดิการดูแลอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ 11) ประเมินและวิเคราะห์ ความสามารถและความถนัดและประสบการณ์ของบุคลากรทุกคน

1.4 การจัดการความรู้มี 10 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) จัดส่วนงานทำหน้าที่รวบรวมองค์ความรู้ขององค์กรที่ชัดเจน 2) จัดหา จัดเก็บความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกตลอดจนนำความรู้ไปใช้ในการหาแนวทางการบริหารงานด้านการศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) คิดค้นวิธีการปฏิบัติ และการผลิตความรู้โดยการค้นพบหรือจากความรู้ที่มีอยู่แล้ว ควรเน้นการเข้าถึงความรู้ได้ง่ายในรูปแบบต่างๆ 4) สร้างโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียน 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคคล ผู้ปกครอง ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานของโรงเรียน 6) การจัดการความรู้และนำความรู้ไปใช้ในการหาแนวทางการสร้างสันติสุข 7) จัดระบบการบริหารองค์ความรู้สู่สมาชิกขององค์กรอย่างต่อเนื่องและทันสมัย 8) จัดกระบวนการผลิตความรู้ใหม่ๆและเผยแพร่ที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะงานด้านการศึกษาสงเคราะห์ 9) การวิเคราะห์ ประมวลผล และมีบันทึกประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จในงาน จัดเป็นหมวดหมู่ และ 10) การเผยแพร่ ความรู้และการนำไปใช้

1.5 เทคโนโลยีมี 8 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) จัดระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารของทุกงานที่ครบครัน 2) จัดบุคลากรที่ควบคุมระบบเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ 3) จัดหาสื่อเทคโนโลยีในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่าง

เพียงพอ 4) จัดองค์กรที่สนองต่อเทคโนโลยี สารสนเทศเป็น IT OFFICE 5) นำระบบเทคโนโลยีที่มานุเคราะห์ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม 6) การใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียน 7) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และ 8) พัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีให้ทันต่อสถานการณ์และทันสมัย

1.6 การบริหารการเปลี่ยนแปลงมี 9 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) จัดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนศึกษาเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความคล่องตัว รัดกุม และมุ่งเป้าหมายที่ชัดเจน 2) มียุทธศาสตร์การพัฒนางานที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับขององค์กร 3) การจัดโครงสร้างและการใช้วิธีปฏิบัติสอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและความเปลี่ยนแปลง 4) จัดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนที่เอื้อต่อการทำงานแบบเครือข่าย 5) จัดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนที่ยืดหยุ่นปรับตัวได้ตามสถานการณ์ 6) รูปแบบการบริหารที่ทันสมัยรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 7) สร้างผู้เกี่ยวข้องทุกระดับให้มีสภาวะจิตใจและทักษะภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง 8) ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงรุกกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อช่วยเหลือให้เกิดความสำเร็จ และ 9) จัดระบบการให้รางวัลและยอมรับความสำเร็จในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

1.7 การควบคุมมี 11 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบายการกำกับและควบคุมระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ 2) มีระบบการควบคุมมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายใน 3) การควบคุมด้านปัจจัยนำเข้า 4) การควบคุมกระบวนการเป็นการดูแลควบคุมการดำเนินงานทั้งระบบที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์หรือผลที่เกิดจากหน่วยงาน 5) การควบคุมผลลัพธ์หรือผลผลิตจากการดำเนินการ 6) มีระบบการตรวจสอบที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ 7) ใช้ผลการวิจัยในการควบคุม 8) มีการควบคุมงบประมาณอย่างเป็นระบบ 9) มีระบบการนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา การประสานทำความเข้าใจงานเป็นระยะและพัฒนาคุณภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 10) การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี และ 11) มีการเผยแพร่ผลการปฏิบัติสู่สาธารณชนเป็นเป็นประจำ

2. ปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยซึ่งมีปัจจัยย่อยดังนี้

2.1 การมีเครือข่ายสนับสนุนมี 11 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย 1) สร้างเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน 2) สร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน 3) สร้างเครือข่ายหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลเด็กด้อยโอกาสทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น 4) สร้างเครือข่ายหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษาชายแดนภาคใต้ 5) สร้างเครือข่ายองค์กรศาสนา และผู้นำศาสนา 6) สร้างเครือข่ายภาค

ธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการเพื่อสนับสนุนด้านการเมือง 7) สร้างเครือข่ายด้านสุขภาพอนามัย 8) สร้างเครือข่ายด้านการปกครอง กฎหมาย 9) สร้างเครือข่ายสถานศึกษาทั้งในและนอกประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 10) จัดกิจกรรมที่สร้างสัมพันธภาพระหว่างเครือข่าย โดยคำนึงถึงจุดแข็งของเครือข่ายที่สนับสนุน และ 11) การประชาสัมพันธ์ความสำเร็จขององค์กรโดยเครือข่ายมีส่วนร่วม

2.2 สภาพแวดล้อมมี 11 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย 1) ความพร้อมด้านนโยบายที่เอื้อต่อการบริหาร 2) ความพร้อมด้านสถานที่ตั้งที่เอื้อต่อการดำเนินงาน 3) ความพร้อมด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน 4) จัดโรงเรียนให้เสมือนบ้าน ยึดหลักสุขภาพดี อาคารสถานที่ที่เป็นระเบียบ สวยงาม สะอาด และระบบสาธารณูปโภคที่เหมาะสม 5) จัดบริเวณ อาคารสถานที่และสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกประสบการณ์ ด้านอาชีพ สำหรับเด็กด้อยโอกาส 6) องค์กรมีบรรยากาศการปกครองแบบประชาธิปไตยและบรรยากาศในการทำงาน เป็นกัลยาณมิตร 7) มีกฎระเบียบของโรงเรียนที่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ 8) มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 9) มีบริบทที่เอื้อต่อการบริหารงาน และได้รับการสนับสนุนและการบริการจากชุมชน 10) เป็นแหล่งความรู้ด้านอาชีพให้กับชุมชน และ 11) มีการประเมินสภาพแวดล้อมของบริบทเป็นระยะโดยวิธีการต่างๆ หลากหลาย

2.3 สมรรถนะของบุคคลมี 9 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย 1) บุคลากรมีความรู้ด้านการจัดการศึกษาสงเคราะห์ 2) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ 3) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์และมีทัศนคติเชิงบวกในบริบทของงานด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) บุคลากรมีความเข้าใจในด้านภาษา ใช้ภาษาไทยพื้นบ้าน มลายูกลางและภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว 5) บุคลากรมีความเข้าใจในบริบทสังคมและวัฒนธรรม ประเพณี และความคิดที่แตกต่างกันของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 6) บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย 7) บุคลากรมีสุขภาพกายใจที่แข็งแรง 8) บุคลากรมีความรู้สามัญจิตวิทยา มนุษยสัมพันธ์และเทคโนโลยี และ 9) บุคลากรเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารมี 15 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการพัฒนาวิสัยทัศน์และมีความคิดริเริ่มในการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 2) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น มีความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 3) ผู้บริหารมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา 4) ผู้บริหารเป็นผู้ที่เสียสละ ทุ่มเทในการทำงานขยัน และอดทน เพื่อการจูงใจทำงานให้สำเร็จ 5) ผู้บริหารมีความสามารถด้านวิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การประสานงานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 6) ผู้บริหารเป็นแบบอย่างของความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ยึดความถูกต้อง โปร่งใส พัฒนาองค์กรระบบเปิด 7) ผู้บริหารสามารถพัฒนาสร้างสันติสุข

ให้กับท้องถิ่นของตนเองให้ได้รับการยอมรับทุกระดับ 8) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารทรัพยากรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาสงเคราะห์ 9) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจโอบอ้อมอารี กล้าหาญและกล้าเสี่ยง 10) ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านการพัฒนาเยาวชนชายแดนภาคใต้ให้เป็นแบบอย่างที่ดีเข้าสู่ชุมชนโดยผ่านกระบวนการจัดการศึกษาสงเคราะห์ 11) ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่หลากหลายประกอบการตัดสินใจในการบริหาร 12) ผู้บริหารส่งเสริมให้โอกาสแก่ครู/บุคลากรในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเอง 13) ผู้บริหารเป็นผู้สร้างจิตสำนึกของครูและบุคลากรให้มีความรับผิดชอบร่วมกัน 14) ผู้บริหารแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ยกย่อง ยอมรับ และเปิดใจกว้างแก่ทุกคน และ 15) ผู้บริหารกำกับติดตามให้มีการเรียนการสอนที่เกิดการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

2.5 ความร่วมมือของผู้ปกครองมี 10 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย 1) มีองค์ประกอบของผู้ปกครองในโรงเรียน 2) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายในการพัฒนาโรงเรียน 3) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและกำหนดหลักสูตรร่วมกัน 4) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและสร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน 5) ผู้ปกครองอาสาช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน สนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนทุนการศึกษาและสนับสนุนงบประมาณอื่นๆ ตามโอกาสและความเหมาะสม 6) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกันสร้างเยาวชนให้มีจิตสำนึกรักบ้านเกิดพัฒนาบ้านเกิดตลอดจนร่วมสร้างความปลอดภัยให้กับบุคลากรในองค์กร 7) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมแก้ปัญหา ปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และร่วมพัฒนาผู้เรียน 8) ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ เมื่อโรงเรียนเชิญประชุมและติดต่อกับโรงเรียนเป็นประจำเกี่ยวกับตัวเด็ก 9) ผู้ปกครองร่วมประเมินคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน และ 10) ผู้ปกครองร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ คือ 1) การนำองค์กร 2) ยุทธศาสตร์ 3) การจัดตั้งทีมงาน 4) การจัดการความรู้ 5) เทคโนโลยี 6) การบริหารการเปลี่ยนแปลง และ 7) การควบคุม โดยมีปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ปัจจัย เป็นตัวขับเคลื่อน ได้แก่ 1) การมีเครือข่ายสนับสนุน 2) สภาพแวดล้อม 3) สมรรถนะของบุคลากรในโรงเรียน 4) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ 5) ความร่วมมือของผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นโรงเรียนที่มีความแตกต่างจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภูมิภาคอื่นๆ เนื่องจากการพัฒนาโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี และปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความ

เกี่ยวข้องกับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน) ศูนย์อำนาจการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) และหน่วยงานสร้างความมั่นคงแห่งชาติ (สมช) ในด้านการสร้างความปรองดองและการสร้างสันติสุข และในการพัฒนานักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น มีจุดเน้นการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมโดยการจัดการเรียนการสอนตามค่านิยมหลัก 12 ประการสำหรับนักเรียนไทยมุสลิม และธรรมศึกษาสำหรับนักเรียนไทยพุทธเต็มรูปแบบ พร้อมนำนักเรียนมุสลิมร่วมทำกิจกรรมทางศาสนกิจกับชุมชนทุกวันศุกร์ รวมทั้งปลูกฝังความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย จิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม และความรักชาติให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ ความกตัญญูรู้คุณ และการตอบแทนคุณประเทศชาติ ซึ่งจะต้องกำหนดกิจกรรมด้านอาชีพที่โดดเด่นและหลากหลาย เพื่อการพัฒนานักเรียนด้านจิตสำนึกและค่านิยมการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ มีการประชาสัมพันธ์ตลอดจนสร้างความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ศาสนา ของลักษณะโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สังคมได้รับทราบอย่างถ่องแท้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2552: 279-290)

และเนื่องจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ในลักษณะโรงเรียนประจำที่เด็กต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนมากกว่าอยู่บ้าน หรือตลอดชีวิตสำหรับเด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือเด็กกำพร้า และสถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในด้านความปลอดภัยของทรัพย์สินและชีวิต ประชาชนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้น ในการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยมีปัจจัยเชิงบวกในด้านต่างๆเป็นตัวสนับสนุนและขับเคลื่อนในองค์ประกอบหลักแต่ละองค์ประกอบเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ (Wheatly, 1999: 17-18) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจัยด้านการมีเครือข่ายสนับสนุนทั้งในและนอกประเทศที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การสนับสนุนในด้านการพัฒนาการเรียนรู้อันร่วมกัน เช่น เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อช่วยในการดูแลด้านพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของนักเรียน เครือข่ายหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการดูแลเด็กด้อยโอกาส เครือข่ายองค์กรศาสนาและผู้นำศาสนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อส่งเสริมด้านกิจกรรมทางศาสนา เครือข่ายภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและการบริการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำและเป็นสถานฝึกประสบการณ์ของนักเรียน เครือข่ายด้านสุขภาพอนามัยเพื่อส่งเสริมและดูแลด้านสุขอนามัยและสุขภาพจิตของเด็กด้อยโอกาส ตลอดจนเครือข่ายด้านการปกครองและกฎหมายเพื่อให้คำแนะนำคำปรึกษาในการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน รวมทั้งเครือข่ายต่างประเทศเพื่อรองรับการ

ดำเนินกิจกรรมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิภาพร เลิศสุขสถาพร; และกันยารัตน์ เอี่ยมอัมพร. 2549: 9; บัญชร จันทรดา. 2550: 147-163) เป็นต้น

ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการขับเคลื่อนให้รูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับความพร้อมในด้านนโยบาย ด้านสถานที่ตั้ง และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานที่เอื้อต่อการบริหารและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์ประกอบด้านการนำองค์กร ยุทธศาสตร์ การจัดตั้งทีมงาน และเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความพร้อมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ผลการดำเนินงานที่คาดหวัง และเป้าหมายร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีระบบการนิเทศติดตาม มุ่งการทำงานและการบริหารคนไปพร้อมๆ กัน ตลอดจนมียุทธศาสตร์การพัฒนางานที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ครอบคลุมทุกมิติ มีโครงสร้างองค์กรที่เป็นลักษณะเฉพาะของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและโครงสร้างขององค์กร และมีความพร้อมในด้านเทคโนโลยี มีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553: 7-9; สุรางค์ วิสุทธิสระ. 2555: 174-176)

ปัจจัยด้านสมรรถนะของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนการขับเคลื่อนองค์ประกอบด้านการจัดการความรู้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จัดการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาโดยเน้นการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำเมื่อนักเรียนจบการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนักเรียนสามารถประกอบอาชีพได้ด้วยตนเอง บุคลากรจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมให้กับนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการจัดหาและจัดเก็บความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก เช่น การรวบรวมความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านอาชีพ ด้านภาษาไทยพื้นบ้าน มลายูกลางและภาษาอังกฤษ ด้านประเพณีและวัฒนธรรม การผลิตความรู้จากการค้นพบหรือจากความรู้ที่มีอยู่แล้ว และการคิดค้นวิธีการปฏิบัติเพื่อพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศในด้านต่างๆ จัดทำบันทึกประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จในงาน วิเคราะห์และประมวลผล จัดเป็นหมวดหมู่ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้และนำความรู้ไปใช้ในการหาแนวทางการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จามจุรี จำเมือง. 2548: 144-147; เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2552: 279-290)

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการขับเคลื่อนองค์ประกอบด้านการนำองค์กรและการบริหารการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาวิสัยทัศน์และมีความคิดริเริ่มในการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความมุ่งมั่นมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ข้อมูลที่หลากหลายประกอบการตัดสินใจในการบริหาร เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กำหนดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักวิชาการ มีความคล่องตัว อดทน และมุ่งเป้าหมายที่ชัดเจน มียุทธศาสตร์การพัฒนางานที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการทำงานแบบเครือข่ายและยืดหยุ่นปรับตัวได้ตามสถานการณ์ ผู้บริหารสามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานทุกๆ ด้านได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ผู้บริหารต้องมีความยุติธรรม ยึดความถูกต้อง โปร่งใส เป็นแบบอย่างของความซื่อสัตย์ พัฒนางองค์กรในระบบเปิด เสียสละ มุ่งเทในการทำงาน ชยัน และอดทน เพื่อการจูงใจบุคลากรทำงานให้สำเร็จ มีมนุษยสัมพันธ์ที่มีน้ำใจโอบอ้อมอารี กล้าหาญและกล้าเสี่ยง สร้างผู้เกี่ยวข้องทุกระดับให้มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีสภาวะจิตใจและทักษะภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงรุกกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อช่วยเหลือให้เกิดความสำเร็จ ตลอดจนสามารถพัฒนาสร้างสันติสุขให้กับท้องถิ่นของตนเองให้ได้รับการยอมรับทุกระดับ (สุรัตน์ ศรีดาเดช. 2549: 193; อนงค์ พีชสิงห์. 2553: 215-216)

ปัจจัยด้านความร่วมมือของผู้ปกครองเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สนับสนุนการขับเคลื่อนองค์ประกอบด้านการนำองค์กรและการบริหารการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยนักเรียนที่เป็นชาวไทยมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนในด้านต่างๆ ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักเรียนชาวไทยมุสลิม การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองได้มีบทบาทร่วมพัฒนาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายในการพัฒนาโรงเรียน กำหนดหลักสูตร การปฏิบัติงานและสร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน สร้างเยาวชนให้มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด ประเมินคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนต่อสาธารณชน

สร้างความปลอดภัยให้กับบุคลากรในโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การแก้ปัญหา และปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของบุตรหลาน ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนทุนการศึกษาและสนับสนุนงบประมาณอื่นๆ ตามโอกาสและความเหมาะสม (นภเนตร ธรรมบวร. 2544: 31; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2548: 149-153)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักของการบริหาร 7 องค์ประกอบ คือ 1) การนำองค์กร 2) ยุทธศาสตร์ 3) การจัดตั้งทีมงาน 4) การจัดการความรู้ 5) เทคโนโลยีมี 6) การบริหารการเปลี่ยนแปลง และ 7) การควบคุม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ในการบริหารโรงเรียน ดังนี้

1. ควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงองค์ประกอบหลักของการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ควรมีความรู้ ความสามารถและทักษะเกี่ยวกับ การมีเครือข่ายสนับสนุนสภาพแวดล้อม สมรรถนะของบุคคล ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และความร่วมมือของผู้ปกครองที่เอื้อต่อการบริหารอย่างแท้จริง และจุดเน้นที่สำคัญคือ การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนดำเนินการบริหารโรงเรียน
3. ควรพัฒนาทีมงานบริหารให้มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารที่ทันสมัยในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างขวัญและกำลังใจครู การนิเทศแบบกัลยาณมิตร ฯลฯ เพื่อให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน
4. ควรมีระบบสื่อหรือเครื่องมือติดต่อสื่อสารทางไกลในรูปแบบต่างๆ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อให้ผู้บริหารติดต่อ สื่อสาร ชักถามข้อสงสัย ขอคำแนะนำด้านการพัฒนาการเรียนการสอน เสริมขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร ตลอดจนเรื่องราวดังกล่าว เพื่อให้การพัฒนารับรองตามความมุ่งหมาย
5. ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารที่ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนอย่างเต็มกำลังทุกด้าน สร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง สร้างกระบวนการบริหารโรงเรียนให้เป็นรูปแบบหนึ่งของโรงเรียน และพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานขององค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 7 องค์ประกอบหลักและมีปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ 5 ปัจจัยเป็นตัวขับเคลื่อน จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวไปใช้ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อื่นๆ หรือโรงเรียนที่จัดให้นักเรียนอยู่ประจำในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลักของการบริหารและปัจจัยเชิงบวกต่อการบริหารกับคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้